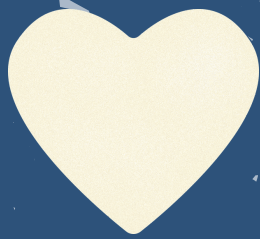

koulu

kirjasto

Hyvä rehtori,

tämä lyhyt tietopaketti on laadittu Sinun ja työyhteisönne apuvälineeksi. Toivomme, että siitä on teille hyötyä, kun suunnittelette lukuvuottanne ja sitä, miten toteutatte koulun ja kirjaston välistä yhteistyötä.

Tässä paketissa kerromme lyhyesti siitä, miksi yhteistyö on tärkeää ja miten jokainen opettaja voi sitä omassa arjessaan toteuttaa. Olemme iloisia siitä, että koulun ja kirjaston välille on jo nyt muodostunut toimivia yhteistyötapoja. Uskomme, että pystymme yhdessä kehittämään yhteistyötä siten, että se hyödyttää tulevaisuudessa vielä entistäkin paremmin lapsia ja nuoria, tukee heidän lukutaitoaan ja kasvattaa lukemisesta saatavaa iloa!

Ystävällisin terveisin,

Vaara-kirjastot

Koulun ja kirjaston välinen yhteistyö

Hyvä lukutaito on kansalaistaito. Se parantaa koulumenestystä, helpottaa arjessa selviytymistä ja rakentaa vakaan pohjan oppimiselle. Useat tutkimukset osoittavat, että lukeminen kehittää lapsen kognitiivisia ja emotionaalisia taitoja: se aktivoi mielikuvitusta, parantaa sanavarastoa, kehittää ongelmanratkaisutaitoja ja empatiakykyä. Hyvän lukutaidon on todettu myös ehkäisevän syrjäytymistä.

Lukeminen on perinteisesti ollut suomalaisten vahvuus, mutta viime vuosina tämä voimavara on valitettavasti rapistunut. PISA-raporttien mukaan koululaisten lukutaito ja lukuharrastus ovat heikentyneet, ja erityisen huono tilanne on itäsuomalaisilla pojilla. Suomessa on tälläkin hetkellä tuhansia nuoria, joiden lukutaito on niin heikko, että se hankaloittaa heidän elämäänsä ja vaikeuttaa esimerkiksi jatko-opintoihin pääsemistä.

Useat tutkimukset (PISA, PIRLS) osoittavat, että lukutaito ja -motivaatio ovat osittain periytyviä: lapsen lukutaitoon vaikuttavat muun muassa vanhempien sosioekonominen tausta ja se, miten kotona suhtaudutaan lukemiseen. Valitettavasti joissakin perheissä ei ole lukemiseen kannustavaa kulttuuria tai lukevan aikuisen mallia, minkä takia lapset joutuvat pienestä pitäen hyvin eriarvoiseen asemaan. Lasten kanssa työskentelevillä aikuisilla on tärkeä osa siinä, millaisia lukemisen malleja ja kokemuksia lapsi saa. Samalla he voivat tasa-arvoistaa lasten lähtökohtia ja rakentaa hyvää pohjaa myös myöhemmille oppimisprosesseille.

Lukemisen edistäminen on kirjaston ja kasvatusalan ammattilaisten yhteinen asia. Se, miten sitoutuneita olemme lukemiseen ja miten paljon annamme sille yhteisöissämme aikaa, on arvovalinta. Jos haluamme aidosti parantaa lasten ja nuorten lukutaitoa ja kasvattaa heidän lukuiloaan, toimintamme pitää olla sen mukaista. Kirjasto haluaa olla mukana tässä tärkeässä työssä. Uskomme, että koulun ja kirjaston yhteistyö voi parhaimmillaan rakentaa ehyen moniammatillisen verkoston, joka yhdessä tukee lasten ja nuorten lukumotivaatiota, oppimista ja sitä kautta koko elämää.

Mitä kirjasto tarjoaa kouluille?

Kirjasto tarjoaa lapsille ja nuorille monipuolisia ja elämyksellisiä oppimiskokonaisuuksia. Ohessa on kerrottu tiivistetysti siitä, mitä kaikkea kirjastossa jo nyt tehdään. Koska Vaara-kirjastot ovat keskenään erilaisia, kaikki palvelut eivät toteudu täsmälleen samalla tavalla jokaisessa kirjastossa. Remonttien tai muiden haasteiden takia esimerkiksi kirjastovierailuja voi olla lähes mahdotonta järjestää – tällainen tilanne on esimerkiksi Rantakylän kirjastossa. Opettajan kannattaakin olla yhteydessä omaan lähikirjastoonsa ja kysyä henkilökunnalta tarkemmin, miten yhteistyötä on omalla paikkakunnalla mahdollista toteuttaa.

Kirjavinkkaukset

Kirjastossa työskentelee kirjallisuuteen perehtyneitä ammattilaisia, jotka vinkkaavat sekä kaunokirjallisuutta että tietokirjallisuutta eri-ikäisille oppilasryhmille. Vinkkauksemme ovat vuorovaikutteisia, monipuolisia ja innostavia, ja ne voidaan pitää kirjastolla, koululla tai etäyhteyksien avulla. Vinkkari voi myös koota erilaisia suositus- ja kirjalistoja lapsille ja nuorille. On hyvä muistaa, että kirjavinkkaukset eivät kuulu vain äidinkielen sisältöihin, vaan kokoamme mielellämme sopivia kirjapaketteja myös muiden oppiaineiden tueksi.

Lukudiplomi

Kirjastossamme on käytössä Vaarallinen lukudiplomi, joka on suunnattu alakouluikäisille oppilaille. Lukudiplomin ja siihen liittyvän muun materiaalin, kuten kunniakirjat ja lukupassit, voi tulostaa sekä verkkosivuiltamme (vaara.finna.fi) että Peda.net-sivustolta. Opettaja voi halutessaan pyytää myös kirjavinkkaria esittelemään diplomikirjoja omalle luokalleen.

300 minuutin lukuhaaste

Syksyllä Vaara-kirjastoissa otetaan käyttöön Lukuliikkeen kehittäämä 300 minuutin leikkimielinen lukuhaaste. Haasteessa luetaan kymmenen minuuttia kerrallaan, kolmellakymmenellä eri tyylillä. Haasteen tavoitteena on saada lapset ja nuoret löytämään lukemisen ilo pieninä palasina. Haasteeseen osallistutaan yksilöinä, ja kaikkien osallistujien kesken arvotaan pieniä palkintoja. Me kirjastolaiset toivomme, että haaste löytäisi tiensä myös koululuokkiin ja että opettajat voisivat palkita haasteeseen osallistuneita lapsia esimerkiksi positiivisilla merkinnöillä tai kunniakirjoilla.

Haasteen materiaalit ja ohjeet tulevat pian kirjaston verkkosivuille. Haasteen kohderyhmänä ovat kaikki alakouluikäiset.

Tour de kirjasto – ohjatut kirjastokäynnit

Tarjoamme ohjattuja kirjastokäyntejä koululaisryhmille. Kirjastokäynnit ovat toiminnallisia, ja ne perustuvat yhdessä tekemiseen ja ongelmanratkaisuun. Käynnin aikana oppilaat pääsevät tutustumaan kirjaston tiloihin, palveluihin ja materiaaliin leikkimielisen kisailun merkeissä.

Pienille oppilaille Tour de kirjasto järjestetään kuvasuunnistuksena. Yläkouluikäisille oppilaille olemme järjestäneet mahdollisuuksien mukaan myös pakohuonepelejä, joiden aikana kirjaston tilat ja toiminnot tulevat tutuiksi. Myös muunlaisia ohjattuja käyntejä ja työpajoja voidaan toteuttaa yhdessä opettajan kanssa suunnitellen.

Kirjastovierailun yhteydessä oppilaat voivat hoitaa myös kirjastokorttiasiansa kuntoon. Yläkouluikäisille tarjoamme kirjastokäynnin yhteydessä uuden, ilmaisen kirjastokortin.

Omatoimiset ryhmäkäynnit

Luokat ja ryhmät ovat tervetulleita omatoimiselle kirjastokäynnille kirjastoon. Tulosta ei tarvitse ilmoittaa etukäteen, mutta opettajan on oltava kirjastossa ryhmän mukana. Kirjastoauto palvelee niitä kouluja, jotka kuuluvat kirjastoauton reitille.

Turistikäynnit pääkirjastolle

Suurimmalla osalla kouluista oma lähikirjasto on jokin muu kuin Joensuun pääkirjasto. Jos koululaisryhmä haluaa tulla tutustumaan pääkirjaston toimintoihin ja uudistuneeseen lasten- ja nuortenosastoon, toivotamme heidät lämpimästi tervetulleiksi. Turistiryhmille järjestämme toiminnallista ohjelmaa. Näiden käyntien yhteyteen on mahdollista sopia myös esimerkiksi kirjavinkkauksia. Jos opettaja on kiinnostunut turistikäynnistä, hänen kannattaa ottaa yhteys pääkirjaston lasten- ja nuortenosastolle.

Tiedonhaun ohjaus

Kirjastossa työskentelee tiedonhaun ammattilaisia, jotka tarjoavat tiedonhaun ohjausta myös koululaisryhmille. Tiedonhaun opetus kannattaa integroida todellisiin oppimistehtäviin, jotta siitä olisi oppilaille mahdollisimman paljon hyötyä.

Yhteisökortti

Opettaja voi saada kirjastosta yhteisökortin. Yhteisökortilla voi lainata kirjastosta aineistoja koko koulun, luokan tai muun ryhmän tarpeisiin. Yhteisökorttia varten tarvitaan yhteisön yhteystiedot ja vastuuhenkilön, kuten luokanopettajan, allekirjoittama lupa.

E-aineistot

Fyysisten kirjojen lisäksi tarjoamme myös erilaisia e-aineistoja. Käytössämme on Ellibs-sovellus, jota kautta oppilaat voivat lainata äänikirjoja ja e-kirjoja maksutta. Oppilaat, joilla on lukivaikeus, voivat liittyä maksuttoman Celia-kirjaston asiakkaiksi. Celiassa on tarjolla runsaasti erilaisia äänikirjoja sekä lapsille että nuorille. Lisäksi käytössämme on PressReader-palvelu, jota oppilaat pystyvät käyttämään kirjastokortilla. Palvelussa on tuhansia lehtiä, kymmenillä eri kielillä. Lisätietoa e-aineistoista saa kirjaston verkkosivuilta ja henkilökunnalta.

Uusi lasten- ja nuortenosasto Joensuun pääkirjastolla

Joensuun lasten- ja nuortenosasto on saanut uudistuneen ilmeen. Uudet tilat on suunniteltu siten, että ne ottavat entistä paremmin huomioon teini-ikäisten tarpeet. Meillä on esimerkiksi hiljaisia lukunurkkauksia ja äänieristetty pelihuone, jossa on mahdollisuus pelata Playstation 4 -pelikonsolilla yhdessä kavereiden kanssa. Uudistettu lasten- ja nuortenosasto avaa ovensa lokakuussa 2020.

Toimiva yhteistyö

Pyrimme siihen, että kirjaston ja koulun yhteistyö olisi sujuvaa, innostavaa ja monipuolista. Tämän takia toivomme, että opettajat ottaisivat huomioon muutamia käytännön asioita, kun he suunnittelevat esimerkiksi kirjastovierailuita.

Ota yhteyttä kirjastoon ajoissa

Jos opettaja haluaa ohjatun kirjastovierailun tai kirjavinkkauksen, hänen kannattaa olla yhteydessä kirjastoon vähintään kaksi viikkoa etukäteen. Tämä varmistaa sen, että pystymme valmistautumaan vierailuun hyvin ja varaamaan oppilaita varten sopivan tilan ja mielenkiintoista aineistoa.

Kerro rohkeasti ryhmän erityistarpeista ja omista toiveistasi

Jos opettajalla on erityisiä toiveita esimerkiksi kirjavinkkauksen tai tutustumiskäynnin sisällöstä, hänen kannattaa olla yhteydessä omaan lähikirjastoonsa. Suunnittelemme oppimiskokonaisuuksia mielellämme yhdessä opettajien kanssa!

Pidä yllä Kulttuurin virta -ohjelmaa

Suuri osa Itä-Suomen alueen kouluista kuuluu Kulttuurin virta -ohjelmaan, jonka tavoitteena on esitellä kulttuuria tasa-arvoisesti kaikille koululaisille. Kirjaston osalta tämä tarkoittaa sitä, että kutsumme vuosittain kaikki koulupolkunsa aloittaneet ekaluokkalaiset kirjastovierailulle. Neljäsluokkalaisille tarjoamme kirjavinkkauksen ja seitsemäsluokkalaisille Tour de kirjasto -kierroksen tai kirjavinkkauksen. Kirjasto lähettää joka vuosi kutsun näihin tapahtumiin. Olemme iloisia siitä, että opettajat raivaavat kiireisestä arjestaan aikaa myös näille vierailuille.

Ole avoin ja kerro ideoistasi

Lasten ja nuorten lukuharrastuksen tukeminen ja lukemisen edistäminen on kirjaston ja koulun yhteinen asia. Kuulemme mielellämme ideoita ja toiveita siitä, miten kirjaston ja koulun yhteistyötä voisi entisestään kehittää.

Tervetuloa kirjastoon!